

Neférová súťaž v obaloch poškodzuje aj váš biznis

Od 1. júla 2016 funguje na Slovensku rozšírená zodpovednosť výrobcov (RZV). Ide o princíp, podľa ktorého výrobcovia (v skutočnosti výrobcovia, dovozcovia, baliči alebo plniči) zodpovedajú za celý životný cyklus obalov. Od ich návrhu, cez výrobu až po nakladanie s odpadom z obalov. V praxi sa táto povinnosť realizuje tak, že výrobcovia platia recyklačné poplatky (podľa množstva obalov, ktoré uvedú na trh) do organizácií zodpovednosti výrobcov (OZV). OZV následne uzatvárajú zmluvy so samosprávami a zberovými spoločnosťami, ktoré realizujú triedený zber a recykláciu odpadu a OZV z recyklačných poplatkov celý tento proces financuje. Je to iba pár dní čo Ministerstvo životného prostredia za rok 2020. Je pravda, že jeden z kľúčových cieľov recyklovať do roku 2020 až 50 % komunálneho odpadu sme nespĺnili. Množstvo skládkovaného komunálneho odpadu však postupne klesá a historicky prvý krát sme skládkovali menej ako polovicu komunálneho odpadu. Na úrovni recyklácie obalov, ktoré spadajú pod RZV však dosahujeme vynikajúce výsledky už teraz. Aktuálnym cieľom je recyklovať 65 % odpadov z obalov z množstva, ktoré sa uvedie na trh. Tento cieľ je stanovený pre rok 2025. V roku 2019 (novšie dáta ešte nie sú zverejnené) sa na Slovensku recyklovalo už 67,55 %. Ukazuje sa teda, že systém RZV je funkčný model. Napriek tomu vykazuje viaceré systémové problémy, ktoré majú aj vplyv na konkurenciu medzi výrobcami.

Problém recyklačných poplatkov

V roku 2020 sa začalo intenzívne diskutovať o tom či sú recyklačné poplatky nastavené správne. Impulzom bola štúdia Inštitútu environmentálnej politiky s názvom Ako pretriediť triedený zber. Štúdia konštatovala, že recyklačné poplatky nie sú nastavené férovo a dochádza ku krížovému financovaniu jednotlivých komodít. Žiaľ je to dôsledok zle nastaveného systému, v rámci ktorého si jednotlivé OZV rozdeľujú obce podľa svojho trhového podielu a vo finále sa sledujú nepodstatné štatistiky. Pritom to, čo je dôležité, je plnenie cieľov recyklácie a cieľa zberu. Dôsledkom nesprávne nastavených motivácií je skutočnosť, že niektoré OZV majú síce zazmluvnený potrebný počet obcí, ale ciele a limity neplnia. Tým svoju povinnosť neplní ani zmluvný výrobca. Takáto OZV vie následne ponúkať nižšie recyklačné poplatky, na ktoré zláka výrobcov aj s rizikom možného neplnenia povinností.

Cenový dumping sa neobjavuje iba v rámci súťaže medzi OZV, ale aj priamo vo vnútri jednej OZV. Pritom je RZV postavená na dvoch princípoch transparentnosti. Prvým je povinnosť zverejňovať výšku recyklačných poplatkov na svojej webovej stránke. Druhým je princíp nediskriminácie, podľa ktorého musia mať všetci výrobcovia v rámci jednej OZV rovnaké podmienky a platiť rovnaké recyklačné poplatky. V praxi sa to však nedeje. Výrobcovia preto začínajú vnímať skutočnosť, že recyklačné poplatky sa

Neférová súťaž v obaloch poškodzuje aj váš biznis

stávajú nástrojom konkurenčného boja. Pritom ide o regulovaný trh, ktorého hlavným finančným nástrojom je práve recyklačný poplatok. Ten môžeme porovnať s DPH alebo povinnými odvodmi. Žiadny podnikateľ by asi nebol rád keby jeho konkurent platil nižšiu DPH alebo nižšie odvody. Takto sa neférová súťaž medzi OZV potom negatívne premieta aj do súťaže medzi výrobcami na ich primárnych trhoch, na ktorých si konkurujú. Takto by to fungovať nemalo.

Sme unikát v EÚ

V už spomínanej štúdii boli veľmi dobre popísané systémové problémy RZV. V prvom rade ide o nesprávne nastavenie spolupráce s mestami a obcami a ich prerozdeľovanie medzi OZV. Toto je unikát

aj v rámci EÚ, ktorý vedie ku každoročnému prezmluvňovaniu samospráv a narušeniu kontinuity financovania, ale aj podporných vzdelávacích aktivít. Štúdia priamo odporúča zaviesť rakúsky model triedeného zberu.

OZV pôsobia na regulovanom trhu, dostávajú na svoju činnosť autorizáciu a regulátorom je v tomto prípade ministerstvo. Je potrebné čo najviac využívať existujúce nástroje a intenzívne OZV a výrobcov kontrolovať a v prípade potvrdeného porušenia pravidiel vyvádzať dôsledky. Inak to vysiela zlý signál smerom k výrobcom, ktorí svoje povinnosti celé roky plnia.

*RNDr. Michal Sebiň, PhD.
riaditeľ OZV NATUR-PACK*